

ENTENTENS ERNÆRINGSPROBLEMER

Af
A. C. Kaarsen.

II.

Da den første Artikel¹⁾ om dette Emne blev skrevet (December 1916), var Ernæringsproblemet i Ententelandene endnu noget nyt, som man ikke tidligere havde skænket videre Opmærksomhed. I det forløbne Halvaar har imidlertid Spørgsmaalet om Levnedsmiddelforsyningen Verden over faaet en saadan Aktualitet, at man ikke tager en Avis, der ikke bringer Meddelelser herom. Den Opfattelse, at Krigens Varighed og Resultat vil afhænge af, hvorlænge Ernæringsvanskelighederne kan holdes nede, tør stadig hævdes. Naar her kun Forholdene indenfor Ententelandene behandles, er det fordi det for disse virkelig er muligt at skaffe talmæssige og andre Oplysninger af Værdi for det generelle Skøn, medens noget saadant for Tysklands Vedkommende er umuligt eller ialtfald yderst vanskeligt. Spørgsmaalet Tysklands Udsultning er vel nærmest en Trossag, hvor Mening staar mod Mening, i Regelen uden nogen positiv Begrundelse. Da England i Krigens første Afsnit erklærede Tyskland

¹⁾ Nationaløkonomisk Tidsskrift 1916, S. 540.

ENTENTENS ERNÆRINGSPROBLEMER

Af
A. C. Kaarsen.

II.

Da den første Artikel¹⁾ om dette Emne blev skrevet (December 1916), var Ernæringsproblemet i Ententelandene endnu noget nyt, som man ikke tidligere havde skænket videre Opmærksomhed. I det forløbne Halvaar har imidlertid Spørgsmaalet om Levnedsmiddelforsyningen Verden over faaet en saadan Aktualitet, at man ikke tager en Avis, der ikke bringer Meddelelser herom. Den Opfattelse, at Krigens Varighed og Resultat vil afhænge af, hvorlænge Ernæringsvanskelighederne kan holdes nede, tør stadig hævdes. Naar her kun Forholdene indenfor Ententelandene behandles, er det fordi det for disse virkelig er muligt at skaffe talmæssige og andre Oplysninger af Værdi for det generelle Skøn, medens noget saadant for Tysklands Vedkommende er umuligt eller ialtfald yderst vanskeligt. Spørgsmaalet Tysklands Udsultning er vel nærmest en Trossag, hvor Mening staar mod Mening, i Regelen uden nogen positiv Begrundelse. Da England i Krigens første Afsnit erklærede Tyskland

¹⁾ Nationaløkonomisk Tidsskrift 1916, S. 540.

blokeret, blev det slaaet fast som givet — Tyskland kan ikke holde ud i Længden! Siden dengang er næsten 3 Aar forløbet. Maaske da Helfferichs Ord: „Vi for vort Vedkommende staar knapt, men sikkert! — fordi vi staar paa egne Ben“, har større Sandhed, end man i Almindelighed vil indse.

En ny Epoke i Ententelandenes Ernæringsforhold indtraadte ved den tyske Blokadeerklæring af 1. Februar, hvis Virkninger jeg paa de følgende Sider særlig har søgt at drage frem. Hvad der hidtil er sket under Krigen afskrækker fra Profetier, men saa meget tør dog maaske siges, at bedømt under Øjeblikkets Synsvinkel synes den tyske Aktion at have Chancer for at føre til Maalet — at aabne Vejen for direkte Forhandlinger mellem London og Berlin. De Perspektiver, der her oprulles, er dog ingenlunde et fuldstændig udhungret England, der maa underkaste sig en ydmygende „tysk Fred“. Storbritanniens Befolkning uddør hverken helt eller halvt om ogsaa den lang Tid endnu skulde udholde den tyske Blokade. Ernæringskrisen i England er af forholdsvis ny Dato, og selv om den cnestaaende Afhængighed af Tilførsler udefra giver den et særlig Præg, maa Bevægelsen nedad dog blive langsom, saaledes som ogsaa Erfaringerne fra andre Lande viser det. Spørgsmaalet bliver derfor, om den britiske Befolkning og dens Ledere virkelig vil lade det komme til det Yderste, om ikke de stigende Vanskeligheder, de stadig større Afsavn og kolossalt øgede Udgifter, der kræves, vil formaa at rejse en saa stærk Opinion for Freden, at denne kan sluttes, selv om det ikke bliver en „engelsk Fred“. Et andet Spørgsmaal, der maaske endnu tidligere bliver

aktuelt, er hvorlænge Koalitionen vil kunne holdes sammen under U-Baadskrigens Tryk. Mod Øst er jo allerede Forbundsfællen med de „uudtømmelige Hjælpkilder“ brudt sammen. Vil f. Eks. Italien maaske følge efter? I Tyskland gik de Forventninger, der stilledes til Undervandskrigen, vistnok meget mere i denne Retning end — hvad der jo har været den almindelige Opfattelse — i Retning af at ramme England direkte ved at afskære det fra dets oversøiske Forbindelser.

England.

Som omtalt i forrige Artikel har Krigen medført en stærk og stadig Nedgang i Storbritanniens Import af de vigtigste Fødemidler. Medens man tidligere gennem selve den engelske Handelsstatistik kunde følge denne Bevægelse, har de ved den tyske Blokade fremkaldte Vanskeligheder desværre medført, at den berømte britiske Aabenhed ogsaa i Offentliggørelse af Tab og Modgang nu er forbi. I Statistiken for Februar Maaned var Kornimporten udeladt, og i de følgende Maaneder forsvandt hele Afsnittet om Indførsel af Levnedsmidler. Som Supplement til de i forrige Artikel anførte Tabeller, hvori de to første Krigsaar sammenlignes med det sidste Fredsaar, skal meddeles nedenstaaende Tal for Importen, hvor Tidsrummet August—Februar sammenstilles med den tilsvarende Periode Aaret forud og i det sidste Fredsaar. (Se Tabellen S. 148 øverst).

Forholdet er det samme som tidligere paaapeget — hævdet Import eller endog Stigning for Kød og Flæsk, Fisk, Margarine og Ost, medens Tallene for Smør,

Mill. Ctws.	August—Februar		
	19 ¹³ / ₁₄	19 ¹⁵ / ₁₆	19 ¹⁶ / ₁₇
Kød og Flæsk	13.46	13.57	13.29
Fisk	1.97	1.69	2.19
Margarine	0.91	1.40	1.74
Ost	1.44	1.40	1.90
Smør	2.37	2.02	1.20
Æg (great hunds.)	12.28	6.26	3.65
Fedt	1.26	0.95	0.75
Sukker	19.85	17.91	15.55

Fedt og Sukker er stærkt, og for Æg ganske voldsomt nedadgaende.

Af ulige større Interesse er dog Importtallene for Februar Maaned alene, idet de giver et Indtryk af den Virkning, Blokaden udøver, og Hemmeligholdelsen af Statistiken for de følgende Maaneder berettiger til den Antagelse, at Forholdene i disse stiller sig endnu ugunstigere.

Indførsel i Februar	Mill. Ctws.			Mill. £		
	1915	1916	1917	1915	1916	1917
Kød og Flæsk	1.96	1.69	1.53	5.98	6.07	6.97
Fisk	0.42	0.23	0.21	0.73	0.97	0.98
Margarine	0.15	0.19	0.20	0.40	0.57	0.73
Ost	0.20	0.16	0.13	0.78	0.73	0.80
Smør	0.37	0.22	0.17	2.52	1.70	1.74
Æg (great hunds.)	0.86	0.55	0.33	0.45	0.32	0.21
Fedt	0.23	0.16	0.12	0.65	0.46	0.64
Sukker	2.96	2.00	1.51	3.23	2.11	1.68
Tilsammen ...	7.05	5.30	4.20	14.74	12.93	13.45

Nedgangen i Importen er, som det ses, overordentlig stor i Forhold til Februar 1916, der atter viser betydelig Nedgang i Sammenligning med Aaret forud. Kun for Margarine er Tallet ikke sunket, hvilket skyldes, at Holland er eneste Leverandør. — Det er interes-

sant at se, at der for flere Varer til en Nedgang i Mængde svarer en Stigning i Importværdien. Sammenlignet med det foregaaende Aar viste Februar 1916 en Nedgang i den samlede Vægt af de anførte Levnedsmidler paa ca. 25 %, medens Værdien kun sank ca. 12 %. Februar 1917 har imidlertid en Nedgang i Vægt paa 21 %, men en Opgang i Værdi paa godt 4 %. Man faar saaledes en Anelse om, at naar Værdien af Korn- og Foderstofimporten angives til 13.2 Mill. £ mod 8.7 Mill. £ i Februar 1916, betyder dette ikke nogen Stigning i Importen af Brødkorn, men snarere det modsatte¹⁾. I Januar Maaned androg Hvedeindførselen kun 6.92 Mill. Ctws. mod 9.17 Mill. i Januar 1916. For de følgende Maaneder kan nedenstaaende Opstilling, taget efter den amerikanske Statistikk, maaske give et Fingerpeg, idet det maa erindres, at Forenede Stater er dominerende i Englands Forsyning med Hvede.

Mill. Ctws.	Samlet Hvedeeksport fra U. S. A.		Deraf til Storbritannien	
	1916	1917	1916	1917
Januar	7.21	10.13	3.47	6.08
Februar	8.06	5.54	3.75	1.76
Marts	9.26	4.22	3.48	?

Er Hvedeimporten end kvantitativt gaaet betydeligt ned, er det dog ikke Smaasummer, den staar England i. Andetsteds behandles den stærke Stigning paa det amerikanske Hvedemarked, der har tredoblet f. o. b.

¹⁾ Foruden til den stærke Stigning af f. o. b. Pris, Fragt, Assurance m. v., kan bl. a. henvises til, at — ifølge den amerikanske Statistikk — udgjorde Eksporten af Majs fra U. S. A. i Februar Maaned 3.14 Mill. Bushels mod 0.91 Mill. i Februar 1916.

Priserne, hvortil kommer uhyre Stigninger i Fragt og Assurance. Nedenfor skal anføres nogle Satser for Fart paa U. S. A. og Indien.

Hvedefragter i sh. pr. Ton.				
	Juli	Foraar	Foraar	Primo Febr.
	1914	1915	1916	1917
Fra U. S. A. til England	1 ³ / ₄	8	16 ¹ / ₂	30
— Indien —	15	57 ¹ / ₂	132 ¹ / ₂	235
	Ult. Marts	Ult. April	Ult. Maj	
	1917	1917	1917	
Fra U. S. A. til England	31 ¹ / ₂	40	40	
— Indien —	240	275	320	

En Hvedepris i Chicago af blot 2¹/₂ Dollars pr. Bushels (og den har jo været betydeligt højere) vil herefter, naar Transport til Kysten, Assurance og andre Omkostninger lavt sættes til 5 0/0, give en Pris cif England af 50 sh. pr. 100 kg eller omtrent 110 sh. pr. Quarter i Stedet for Maksimalprisens 78 sh.

Det lyder som et Paradoks, at en af de britiske Modforanstaltninger mod den tyske Blokade var — et Importforbud, der udstedtes d. 3. Februar og omfattede en stor Mængde Varer, saaledes at Indførselen fremtidig var forbudt, med mindre Licens kunde opnaas hos Board of Trade. Hensigten med Importforbudet, der bliver udvidet til stadig flere Varer, er naturligvis at spare paa den kostbare og knappe Tonnage ved kun at anvende den til Transport af de allernødvendigste Varer. Samtidig har man for Øje den derved opnaaede Forbedring af Handelsbalancen, der under Krigen har forværret sig meget betydeligt. —

Til Trods for det ovenomtalte omvendte Forhold mellem Mængde og Værdi for Importen i Februar Maaned kan man dog stadig se Opgørelser over Vær-

dien for Storbritanniens Indførsel som Argument for Undervandskrigens relative Uskadelighed, medens Forholdet naturligvis er det, at den tyske Blokade betyder en overordentlig Forøgelse ikke alene af Storbritanniens, men af hele Ententens Vanskeligheder paa Levnedsmiddelforsyningens Omraade. Jeg skal søge at fremdrage de vigtigste Momenter til en Bedømmelse af Situationen. Den engelske Handelsstatistik's Vidnesbyrd er allerede omtalt; efter dennes Suspension maa man for Englands Vedkommende nøjes med den ugentlige Statistik over det Antal Skibe, der er indgaaet, udgaaet og sænket. En engelsk Ugeberetning lyder eksempelvis saaledes: „I Ugen fra 2.—8. April ankom der til britiske Havne 2 406 Skibe og afsejlede 2 367. Der er sænket 17 Skibe over 1 600 Tons og 2 under 1 600 Tons“. Admiralitetet er Gang paa Gang blevet angrebet for disse Beretninger, der virker ganske vildledende. Det turde være tilstrækkeligt at gøre opmærksom paa, at saadanne Beretninger tidligere er blevet udsendt, nemlig efter den første tyske Blokadeerklæring af Februar 1915. For den første Uge meldte det engelske Admiralitet dengang: ankommet 673, afgaaet 708 og sænket 7 Skibe; for den følgende Uge var de tilsvarende Tal 669, 805 og 0. I disse Tal var ikke indbefattet saadanne Skibe, der tjente militære Formaal, og alle Fartøjer under 300 Tons var udeladt. Nu er Skibsfarten paa Storbritannien naturligvis ikke vokset til det 3—4 dobbelte i Løbet af de sidste 2 Aar. Forklaringen er da den, at man i Opgørelserne har sænket Grænsen for „Skibe“ til maaske 100 Tons, at man medregner Kystfart og Fart i militære Øjemed — ja, Admiralitetet har endog selv maattet indrømme, at

Sænkede engelske Handelsskibe	Marts					April					Maj					Juni			
	4/11 ¹⁾	11/18	18/25	25/1	Tils.	1/8	8/15	15/22	22/29	Tils.	29/6	6/13	13/20	20/27	Tils.	27/3	3/10	10/17	17/24
Over 1600 Tons...	13	16	18	18	65	17	19	40	38	114	24	18	18	18	78	15	22	27	21
Under 1600 Tons..	4	8	7	13	32	2	9	15	13	39	23	5	9	1	38	3	10	5	7
Fiskerbaade	3	21	10	6	40	6	12	9	8	35	16	3	3	2	24	5	6	—	—
Tilsammen...	20	45	35	37	137	25	40	64	59	188	63	26	30	21	140	23	38	32	28
Resultatløse Angreb.	15	18	13	17	63	14	15	27	24	80	31	19	9	17	76	17	23	31	22

¹⁾ Ugen fra 4.—11. Marts o. s. v.

det samme Skib kan blive talt med baade 2 og 3 Gange. — Vender vi os til Tabsstatistiken, meddeler denne kun Antallet af sænkede Skibe over og under 1600 Tons. Til en virkelig Bedømmelse hører naturligtvis Viden om Gennemsnitsstørrelsen, og ganske særlig Interesse har en Angivelse af Ladningens Art — Oplysninger, der da ogsaa er blevet krævet i Underhuset. Foranstaaende Tabel viser Tabene efter den engelske Statistik fra 4. Marts til 24. Juni.

Tabellen viser tydeligt de Svingninger, som de tyske U-Baades Resultater er underkastet fra Uge til Uge. Medens Tabene af store Skibe i Marts og første Halvdel af April holder sig omkring 16—18 pr. Uge, øges de efter den 15. April i ganske overordentlig Grad, og Aktionens Kraft viser sig ogsaa ved en stærk Stigning i de resultatløse Angreb. I de 4 Uger af April sænkes 114 store Skibe mod 65 i Marts. Maj Maaned bringer imidlertid en Nedgang omtrent til det gamle Niveau, saaledes at Summatallet kun bliver 78. Af Tabellen fremgaar dog, at Tabene nu atter er rask stigende, ligesom de resultatløse Angreb, og saaledes kan man formentlig stadig vente Svingninger op og ned.

En Betragtning af de tyske Opgørelser over Undervandskrigens Resultater er forsaavidt nok saa interessant, som disse angiver Størrelsen af den sænkede Tonnage. Omstaaende Tabel er sammenstillet af den tyske Admiralstabs maanedlige Beretninger.

Ved den uindskrænkede Undervandskrigs Begyndelse var saaledes sænket 5 Mill. Tons, hvoraf 3.3 Mill. var engelske og 1 Mill. tilhørte andre krigsførende Magter. I de 4 første Blokademaaneder sænkedes 3.6 Mill. Tons, hvoraf 2 $\frac{1}{4}$ Mill. faldt paa England og hen-

Sænket Handelstonnage 1000 Bruttotons	Engelske Skibe	Andre krigsi. Magters Skibe	Neutrale Skibe	Ialt
Indtil 1 Februar	3 315	1 043	641	4 999
Februar	500	144	138	782
Marts	543	146	197	886
April	664	158	269	1 091
Maj	549	140	180	869 ¹⁾
Februar—Maj	2 256	588	784	3 628
Siden Krigens Begyndelse	5 571	1 631	1 425	8 627

ved 600 000 Tons paa den øvrige Entente. Indtil 1. Juni har Storbritannien altsaa mistet 5,6 Mill. Handelstonnage, de øvrige Ententemagter 1,6 Mill. og de Neutrale 1,4 Mill., ialt 8,6 Mill. Tons. — Det vil ses, at den engelske Tabsstatistik's Svingninger afspejler sig — omend noget mangelfuldt — i de tyske Tal. At Resultatet for Maj staar mere end 200 000 Tons tilbage for April Maaned, har vistnok været en Skuffelse i Tyskland, men som nævnt maa man være forberedt paa Svingninger, og selve den Omstændighed, at saa store Tonnagebeløb sænkes, hvorved færre og færre Skibe besejler Farezonen, maa gøre en Bevægelse i nedadgaaende Retning naturlig. — Man vil maaske mene, at de tyske Tal er betydeligt overdrevne, men dette behøver ingenlunde at være Tilfældet. For det første opgives saa vidt muligt Navnet paa det sænkede Skib i de partielle Beretninger, der altsaa yder et Korrektiv, men særlig maa det erindres, at den tyske U-Krig har haft en saadan Virkning, at en Overdrivelse er ganske unødvendig — Resultaterne overtræffer endog i betydelig Grad de tyske Forventninger. Sænkningernes Omfang i Forhold til den forhaandenværende Tonnage behandles nærmere i Afsnittet om Verdenstonnagen.

¹⁾ Fordelingen af disse 869 000 Tons er forbeholdt Revision.

Den engelske Regering har under alt dette været stillet overfor en vanskelig Opgave ved dels at skulle berolige og glatte ud af Hensyn til Udlandet, dels at maatte mane Befolkningen til Sparsommelighed med forhaandenværende Forraad ved at fremhæve Situationens Alvor. I en stor Tale i Underhuset d. 23. Februar meddelte Lloyd George saaledes, at Levnedsmiddelforraadene var foruroligende smaa — saa smaa, som de ikke i Mands Minde havde været. Kun gennemgribende Forholdsregler var i Stand til at afværge en Katastrofe, og den hjemlige Produktion af Levnedsmidler maatte nødvendigvis stærkt forøges. — Det varede dog ikke længe, før Regeringen som Modvægt mod denne alarmerende Erklæring foranstaltede en større Demonstration for neutrale Journalister, der skulde give disse et Indtryk af, hvor uhyre Levnedsmiddelforraad, man raadede over, saaledes at Bladmændene kunde telegrafere Verden rundt, at ialtfald i det første Aarstid lod England sig ikke udsulte. I de følgende Maaneder har man paa forskellig Maade ladet Stemningen svinge op og ned, men det er dog efterhaanden blevet vanskeligere og vanskeligere at holde Stand mod den Pessimisme og Utilfredshed, saavel i Pressen som hos Publikum, der har været en Følge af U-Baadens stadige Aktivitet og den Uvirk-somhed, man har ment at iagttage hos Regeringen. Navnlig har Admiralitetet maattet holde for, fordi det viste sig ude af Stand til paa effektiv Maade at bekæmpe U-Faren, medens det paa den anden Side udsendte vildledende Beretninger. En gennemgribende Rekonstruktion var Følgen. Men ogsaa det snævre Ministerium — 5 Mands Raadets Stilling har Under-

vandsspørgsmaalet og Levnedsmiddelproblemet aabenbart rokket ved. Saaledes vover „The Nation“ at skrive: „Lloyd George Legenden er ved at gaa samme Vej, som Kitchener Legenden, blot hurtigere“. Af Hensyn til den almindelige Stemning har man foreløbig set sig nødsaget til at ofre Levnedsmiddelkontrolløren, Lord Devonport, der endog beskyldtes for at pleje sine private Interesser. Hans Embede beklædes nu af Lord Rhondda.

Regeringens Politik i Levnedsmiddelspørgsmaalet har stadig været den at bevæge Befolkningen til Økonomi og at søge den hjemlige Produktion øget det mest mulige. Derimod har man ikke villet skride til en Tvangsrationering, Lord Devonport karakteriserede vedblivende en saadan Foranstaltning som „uengelsk og unødvendig“. Det første maatte dog i endnu højere Grad gælde en af hans egne Forordninger, der hjemlede Husundersøgelse hos Private, og Betegnelsen „unødvendig“ viste sig snart ikke at dække over nogen Rigelighed i Forraadene. Det er endog blevet hævdet som Grund til, at Regeringen selv under saa alvorlige Forhold modsatte sig Kravet om en Tvangsrationering, at Beholdningerne simpelthen ikke var store nok til en rimelig Rationering. Sandheden er dog sikkert den, at Regeringen under Hensyn til den særlige engelske Folkekarakter anser frivillig Økonomi for mere effektiv end en tvangsmæssig Rationering og derfor nødigt paatager sig et saa brydsomt Arbejde.

Den første „Flour and Bread Order“ i November 1916 krævede en Udmalingsprocent for Hvede mellem 73 og 78 efter Sorten. I Januar udstedtes en ny Forordning, hvorefter Hveden skulde udmales til gennem-

snitlig 76 0/0, men desforuden skulde 4 0/0 opnaas enten ved endnu grovere Maling eller ved Tilsætning af Ris-, Byg-, Havre- eller Majsmel. Endelig anbefaledes det Møllerne at opnaa yderligere 4 0/0 ad samme Vej, saaledes at Udbyttet gennemsnitlig blev 84 0/0. — I Marts ændredes dette derhen, at Udmalingsprocenten mindst skulde være 81 og Tilsætningen mindst 5 0/0. Nu maatte ogsaa Rug, Bønner og Semoule iblandes. Foruden de paabudte 5 0/0 var en Tilsætning af yderligere 10 0/0 tilladt. Samtidig bestemtes det, at Brød først maatte sælges, naar det var mindst 12 Timer gammelt. — I April kommer den fjerde Mel- og Brød-Forordning, der bestemmer, at der af andre Melsorter end Hvede skal tilsættes mindst 10 0/0 og højst 25 0/0 (mod tidligere 15 0/0). Trods denne stadige Forringelse i Brødets Kvalitet er Prisen ikke desto mindre steget betydeligt. Allerede i Marts forhøjedes den fra 11 til 12 d. for et 4 lbs Brød, d. v. s. det dobbelte af Prisen før Krigen. — Den 20. April udstedtes en Ordre, hvorefter Regeringen fra d. 30. April overtog alle Kornmøller i Storbritannien, med mindre de havde en Kapacitet af under 4 Sække Mel pr. Time. Samme Dag forbydes det at anvende Hvede og Rug til anden Brug end Udsæd og Menneskeføde, hvilket sidste ogsaa gælder Ris, og 14 Dage senere paabydes det, at Majs, Byg og Havre kun maa anvendes til menneskelig eller animalsk Føde, hvorved Bryggerierne, der tidligere kun var blevet truet med en Reduktion, rantes fuldstændig.

Dette er den ene Side af Levnedsmiddelkontrollørens Virksomhed — Bestræbelserne for at gøre Brødkornsbeholdningerne saa drøje som muligt. En anden

Side er hans Appel til Befolkningen om at spare, den saakaldte frivillige Rationering, og hans Indskriden overfor Forbruget i Restaurationerne. — Opraabet om frivillig Rationering, der kom allerede d. 2. Februar, opfordrer indtrængende Befolkningen til Spar-sommelighed med Levnedsmidler; navnlig appellerede Devonport til Kvinderne, hvem han foreholdt, at Øko-nomi .ej alene var en patriotisk Pligt, men en haard Nødvendighed. Som den gennemsnitlige ugentlige Ration pro persona fastsattes 4 lbs Brød og Mel (1 800 g), 2¹/₂ lbs Kød (1 130 g) og ³/₄ lbs Sukker (340 g), hvilket jo langt fra kan betegnes som rigeligt. Ikke desto mindre opfordres Befolkningen snart til at konsumere endnu mindre end disse Rationer, og i Spidsen for den størstiledede Agitation for Økonomi i Forbruget af Levnedsmidler sattes den fra Krigslaans-agitationen kendte Mr. Kennedy Jones som Generaldirektør for The Food Economy Department. — Hvad angaar Forbruget paa Restaurationer og andre offentlige Spisesteder, skete der allerede sidste Aar betydelige Indstrækninger. Den 15. April traadte en ny Regulering i Kraft, hvorved der indførtes en kødløs og fem kartoffelløse Dage om Ugen; med fire Maaltider om Dagen kan kun faas 60 g Brød til hvert, og af Kød maa kun serveres 60 g til Frokost og 150 g til Middag. — Som Supplement til den fri-villige Rationering kom en Forordning, hvorved det forbydes Handlende at sælge til Publikum mere end 14 Dages sædvanligt Forbrug, og Politiet fik Ret til at foranstalte Husundersøgelser, naar Bestemmelsen mentes overtraadt; til dette Skridt maa dog i hvert enkelt Tilfælde indhentes Kontrollørens Ordre.

De energiske Bestræbelser for at bringe Forbruget ned har haft en værdifuld Støtte i Pressen. Hør f. Eks. „Times“ ^{21/3} — „Tre Maaltider om Dagen og intet imellem bør nu være den yderste Grænse for, hvad en Englænder kan tillade sig. Vi maa være lykkelige, om vi ikke tvinges ned paa 2 Maaltider om Dagen“. Eller ^{1/4} — „Medmindre enhver her i Landet reducerer sit normale Forbrug af Brød og Mel med mindst 1 lbs om Ugen, vil vi være fuldstændig uden Hvede før næste Høst“. Efterhaanden blev Forholdet mellem Lord Devonport og Pressen (ogsaa Northcliffe-Gruppen) dog ret køligt. Rent bortset fra, at man meget snart krævede Tvangsrationering under Paaberaabelse af, at det ellers vilde blive for sent, kritiseredes det frivillige System ud fra den lagttagelse, at Opfordringen vel bar Frugt i London og særlig for Kødforbrugets Vedkommende, medens man ude i Landet kun brød sig lidet om den, navnlig ikke i de velhavende nordlige Industridistrikter. Endvidere bebrejdede man Kontrolløren, at han lagde for stærk Vægt paa Kødbesparelserne, hvorved Forbruget naturligvis lagdes over paa Brød, og for Hveden var Vanskelighederne netop langt større end for Kød. At dømme eiter en Meddelelse fra Regeringen til Underhuset synes Resultaterne af Rationeringen ej heller store. Det viser sig nemlig, at i Maanederne Januar—April inkl. har Forbruget af Brød og Mel i Stedet for 4 lbs, som fastsat, været 6 lbs pr. Hoved. — Generaldirektør Jones behandlede for ikke længe siden Problemet i en Tale (hvor han bl. a. meddelte, at Spørgsmaalet om Tvangsrationering selvfølgelig var Genstand for Regeringens omhyggeligste Overvejelser): „Sagen

stiller sig imidlertid saaledes" — hed det videre — „at vi her i Landet har Forraad af Hvede til saa og saa mange Uger. Vi ved, hvor meget Hvede, der afskibes til Storbritannien, og vi kan beregne, hvor meget heraf, der vil blive sænket (?) Hvis vi nu ved frivillig Indskrækning kan naa en betydelig Formindskelse af Kornforbruget, er vi i Stand til at holde ud til Høsten. Hvis denne da bliver gunstig, vil vi — hvis vi ogsaa tager Kartoffelhøsten i Betragtning — atter kunne slaa os igennem 3 Maaneder. Til den Tid maa vi haabe at være Herre over U-Faren“. „Statist“ bedømmer dog Situationen noget anderledes, idet Bladet absolut ikke mener, at de tilstedeværende Beholdninger af Hvede sammen med Importen vil kunne strække til indtil den nye Høst, men foreslaar at nedslagte 1 Mill. Stk. Kvæg og 3 Mill. Faar, hvilket vil give Kød af samme Næringsværdi som 2.8 Mill. Tons Hvede.

„Economist“ er heller ikke meget optimistisk. Den 12. Maj bebrejder Bladet Regeringen dens Hemmelighedskræmmeri og Halvheden i de Oplysninger, der gives Offentligheden. „Allerede for 6 Uger siden burde Regeringen have sagt: — Vi har saa og saa meget Hvede og andet Korn her i Landet. Med de nuværende Tilførsler og det nuværende Forbrug kan dette ikke række længere end saa og saa mange Uger. Med mindre alle bringer Forbruget af Brød og Mel ned til det yderste Minimum og ikke bortkaster en Skorpe, vil man i Juli og August ikke have andet end Kød at spise. — Saaledes er nemlig Stillingen! I Stedet for giver de forskellige Autoriteter sig til at udfærdige Opgørelser, som strider mod hinanden. Selv

om der ikke var noget, der hed tyske U-Baade, har vi dog ikke Skibe nok til at hente de tilstrækkelige Forsyninger hjem, og Amerika og Kanada kan ej heller dække vort Forbrug af Hvede“.

I Sammenhæng med Vanskelighederne ved at frem-skaffe tilstrækkeligt Brødkorn maa de knappe Kartoffelforraad have i Erindring, idet Høsten 1916 kun udgjorde 5.17. Mill. Tons mod 7.51 Mill. i 1915. Hertil kommer, at de høje Foderstofpriser naturligvis, her som andetsteds, har bevirket en Opfodring i større Stil. Endelig har man ogsaa i England maattet trækkes med det paa Papiret fortræffelige, men i Praksis saa fortvivlede System, at Maksimalprisen fastsættes efter stigende Skala hen paa Foraaret, ligesom Læggekartofler maa sælges til betydelig højere Pris end Spisekartofler. Resultatet — de smaa Forraad holdes tilbage til det gunstigste Tidspunkt, og der sælges overhovedet kun Læggekartofler. Under saadanne Forhold bliver Maksimalpriserne illusoriske, og Omsætningen foregaar til Priser 2—3 Gange saa høje. Her er en karakteristisk Notits fra „Daily Telegraph“ ^{5/5}: — „I Gaar rygtedes det, at der var 140 Ctws. Kartofler paa Kingstone-Markedet; Tusinder af Mennesker strømmede til og dannede en Kø paa ca. $\frac{1}{2}$ mile. Skønt hver kun fik tildelt 6 lbs, maatte Tusinde dog gaa tomhændet hjem“. — Disse abnorme Forhold paa Kartoffelforsyningens Omraade foranledigede Lord Devonport til at rette en Appel til de mere Velhavende om at undlade at spise Kartofler, men reservere dem for de Fattige.

Jeg skal nu gaa over til en Omtale af Regeringens Bestræbelser for en øget Hjemmeproduktion af Levnedsmidler, navnlig ved en Udvidelse af Korn-

arealet. I Januar nedsattes en Kommission, der skulde bistaa Landbrugsministeriet i dette Arbejde, og Landet inddeltes i Distrikter, hvori lokale Komitéer med en Regeringskommisær i Spidsen skulde lede Arbejdet. I Februar udnævntes Sir Arthur Lee til Generaldirektør for Levnedsmiddelproduktionen. Af stor Interesse er Lloyd Georges egne Udtalelser om dette Spørgsmaal, og nedenfor refereres derfor et Brudstykke af hans store Tale d. 7. April.

„Da vi kom til Roret i December ifjor, var Storbritanniens Hvededyrkning gaaet ned med 15 %, idet Arealet var sunket med $\frac{1}{4}$ Mill. Acres. Vi følte naturligvis ligesaa stærkt som den forrige Regering Mangelen paa Arbejdskraft, og vi havde det slettest mulige Vejr. Saa reorganiserede vi Landbrugsministeriet og alle Krigslandbrugsudvalg Landet over, og vi udstyrede dem med ny Kontrolmagt. Vi udstedte den Ordre i Irland, hvor Arbejdskraften var rigeligere, at Landmændene skulde dyrke mindst 10 Procent mere Jord, og det har de gjort. Vi fabrikerede og indførte Motorer til Maskinpløjning. Hæren maatte levere Mandskab til Motorplovne og dygtige Landarbejdere, ialt 40 000 Mand. Vi satte Fart i Landmændene — ikke ved Møder, Cirkulærer o. l., sligt tager alt for lang Tid for Landmændene — men ved at give dem Garanti for, at de ikke skulde have Tab ved at pløje deres Jord op. Man maa huske, at Landmændene i 80erne led store Tab ved at pløje Græsland op og saa kun faa meget lave Priser for Hveden, men det vil altsaa ikke gentage sig. Vi garanterede ogsaa Arbejderne, at der ikke skulde blive budt dem Sulteløn. — Som Resultat af disse 3—4 Maaneders feberagtige Virksomhed bragte

vi en Million Acres nyt Land under Plov, hvilket er ensbetydende med, at vi faar 2 Mill. Tons mere Føde at raade over. Nu arbejder vi med Høsten 1918 for Øje, vore Planer er færdige, og hvis de føres ud i Livet, vil vi have 3 Mill. Acres mere Land under Plov, og saa garanterer vi, at ingen kan udsulte os, om der saa ikke kommer en eneste Ton Levnedsmidler hertil fra Udlandet“.

Lloyd George hævder, at 1 Mill. Acres nyt Land svarer til 2 Mill. Tons Fødemidler. Dette er ikke rigtigt. Efter senere Oplysninger er den nye Jord tilsaaet med Havre, og rent bortset fra, at man ikke 14 Dage efter Tilsaningen kan udtale sig sikkert om Høstens Størrelse, maa man være meget optimistisk for af et saadant mekanisk og paa Trods af Vejrforhold gennemført Arbejde at vente et større Resultat end af den under tidligere Kultur værende Jord. Udbyttet af Havre var i 1916 ca. 725 kg pr. Acre, og større Udbytte af det nye Areal end $\frac{3}{4}$ Mill. Tons kan saaledes ikke forventes. — Man vil ogsaa forstaa, at selv om andre 3 Mill. Acres bringes under Plov, kan dette ikke gøre Storbritannien uafhængig af Import fra Udlandet. Alene for Hvede stod i Femaaret 1910—15 overfor en Gennemsnitshøst af 1.6 Mill. Tons en gennemsnitlig Import af $5\frac{1}{4}$ Mill. Tons. I April udtaler Landbrugsminister Prothero da ogsaa, at Kornarealet maa forøges med 8 Mill. Acres, hvis man skal sikre Nationen, men selv dette — en knap Fordobling af Arealet — strækker næppe til, da Storbritannien jo for langt mere end Hælften er afhængig af Udlandet.

Til Bedømmelse af hele Situationen maa ogsaa tages i Betragtning, hvorledes Tilstanden er paa de

Arealer, der fra tidligere Tid er under Kultur. Desværre foreligger endnu ikke Statistik over Tilsaaningens Omfang, men Udsigterne for den kommende Høst synes ikke gode. Det engelske Landbrug blev sat meget stærkt tilbage i Foraaret, Kulde og Sne hindrede Arbejdet i Jorden indtil 2—3 Uger ind i April. Dette betyder saa meget mere, som Mangel paa Arbejdskraft har stillet sig hindrende for en Forcing i den følgende Tid. Hvedehøsten bliver kun ringe; Arealet anslaaes til at være 8% mindre end sidste Aar; den tidlig paa Efteraaret saaede Hvede har klaret sig nogenlunde, men den senere saaede staar slet, og mange Steder har man maattet pløje op igen. Ogsaa Vinterhavren har lidt megen Skade. Om Foraarsæden er det for tidligt at udtale sig, da man endnu langt ind i Maj ikke var færdig med Tilsaaningen.

I Bestræbelserne for en Udvidelse af Kornarealet spiller „The Corn Production Bill“, som Lloyd George berørte i sin Tale, ogsaa en Rolle. Efter denne forpligter Regeringen sig til i de kommende 6 Aar at betale Forskellen mellem de i Loven fastsatte Minimalpriser og den gældende Markedspris for Hvede og Havre. Sætserne er følgende:

	Minimalpris pr. Quarter	
	Hvede	Havre
Høstaar 1917.....	60 sh.	38 ¹ / ₂ sh.
— 1918 og 19.....	55 —	32 —
— 1920, 21 og 22.....	45 —	24 —

Endvidere garanterer Loven Landarbejderne en Minimalløn af 25 sh. pr. Uge, og det forbydes Jord-ejerne at sætte Forpagtningsafgifterne op i de 6 Aar. — „Manchester Guardian“ underkaster Loven en søn-

derlemmende Kritik. — „Den vil ikke bringe en eneste Quarter mere ud af britisk Jord under Krigen“ — skriver Bladet — „fordi den hverken byder Landmændene eller Landarbejderne nogensomhelst Fordel. Prisen for Hvede er nu over 80 sh. og kan ikke under Krigen falde saa langt ned som til 60 sh. Hvad Arbejderne angaar, maa under Krigen en Løn af 25 sh. betegnes som Sulteløn. Men — om saa Loven tilbød Landmænd og Arbejdere alle Indiens Skatte, vilde det ikke give os mere Korn under Krigen. Fra Farmerne lyder stadig Raabet om Arbejdskraft, og kun eet kan faa Produktionen til at stige — give the land more hands!“

Bladet nævner en Hvedepris af 80 sh. I Midten af April stod Hveden i 90 sh. og derover, og Kontroløren fandt sig da foranlediget til at fastsætte følgende Maksimalpriser, der ogsaa for Byg og Havre var adskilligt lavere end gældende Markedspris.

Hvede	78 sh. pr. Quarter
Byg	65 . . . —
Havre	55 . . . —

I Sammenhæng med Arbejdet for en øget hjemlig Produktion maa omtales den frivillige nationale Hjælpetjeneste. I Spidsen for „The Voluntary National Service“ staar som Generaldirektør Mr. Neville Chamberlain. Omkring 1. April var der dog kun indrulleret det ikke særlig imponerende Tal af et Par Hundredtusind, og Landbruget synes kun i ringe Grad at have nydt godt af denne Foranstaltning. — Mere Held har man aabenbart haft med at erstatte den mandlige Arbejdskraft med Kvinder, men ogsaa i denne Retning er Landbruget Stedbarnet. Der hidsættes en interessant Tabel, som viser det Antal Kvinder, der i

Juli 1914 fandtes i de forskellige Virksomhedsgrene, medens Kolonne 2 angiver Tilgang eller Fragang indtil Januar 1917 og Kolonne 3 Antallet af Kvinder, der direkte erstatter Mænd.

	Antal Kvinder Juli 1914	Tilgang (÷) Tilgang (+)	Direkte erstattede Mænd
Industri	2 172 000	+ 423 000	376 000
Landbrug.....	80 000	÷ 14 000	23 000
Handel, Transport, For- sikring o. l.	768 000	+ 396 000	420 000
Stats- og Kommunevirk- somheder.....	252 000	+ 267 000	252 000
Tilsammen...	3 272 000	+ 1 072 000	1 071 000

Medens Kvindernes Antal siden Juli 1914 i de paagældende Virksomheder under eet er vokset med 1 072 000, har der i Landbruget været en Tilbagegang paa 14 000, og man har her kun opnaaet at erstatte 23 000 Mænd med kvindelig Arbejdskraft. —

Som Illustration til den Prisstigning, der er foregaaet under Krigen, skal efter den officielle Statistik anføres den procentvise Stigning i Detailpriserne for nogle af de vigtigste Fødemidler. Fra Juli 1914 indtil 1. Maj 1917 er Niveauet som Helhed steget 98 %/o, noget mere i Byerne, lidt mindre paa Landet.

	Stignings- procent		Stignings- procent
Kød (efter Sorten) ...	74—162	Smør	70—73
Bacon	79	Margarine	56
Fisk.....	138	Ost	122
Brød og Mel	100	Æg	78
Sukker.....	172	Kartofler	142
Mælk	61		
		Ialt...	98

Betragter man „Economist“s Indexnumbers for de to Grupper „Korn og Kød“ og „Andre Levnedsmidler“,

idet Indextallene for Juli 1914 reduceres til 100 og de andre i Forhold dertil, er Stigningen noget større¹⁾.

		Korn og Kød	Andre Levnedsmidler	Tilsammen
Juli	1914	100	100	100
Juli	1915	148	128	140
Juli	1916	170	152	163
Januar	1917	232	163	205
Februar	—	232	169	208
Marts	—	238	177	215
April	—	241	186	220

I første Krigsjaar skulde Levnedsmiddelniveauet herefter være steget 40 0/0, i Løbet af de to første 63 0/0, men siden har Bevægelsen opad været betydelig stærkere, saaledes at Priserne i April 1917 gennemsnitlig skulde være 2¹/₅ Gange Priserne i Juli 1914.

Frankrig.

Som omtalt i forrige Artikel bragte Ministeriet Briands Rekonstruktion i December nye Mænd i Forgrunden, af hvem man ventede, at de skulde bringe Transportens og Levnedsmiddelforsyningens vanskelige Problemer til en heldig Løsning. De skuffede Forventninger gav sig Udtryk i en indgaaende Kritik saavel i Presse som i Parlament — en Kritik, der ikke er forstummet efter at Violette har aйлøst Herriot som Chef for Levnedsmiddelministeriet.

Medens det i England først og fremmest er Brød-

¹⁾ For en Del kan Forskellen dog forklares ved den Omstændighed, at „Economist“s Index regner med Korn, den officielle Statistik med Brød. En Stigning i Kornprisen paa 100 0/0 skulde jo ikke gerne medføre en Fordobling af Brødpriserne.

kornforsyningen, der er truet, og man for Kødets Vedkommende kan se nogenlunde roligt ialtfald paa den nærmere Fremtid, tegner i Frankrig Situationen sig omtrent ligesaa mørk for denne som for hin. Fra Krigens Begyndelse til December 1916 sank Kvægbestanden med over $2\frac{1}{2}$ Mill. Stk., fra 15 Mill. til 12.3 Mill., medens Antallet af Svin gik ned fra godt 7 Mill. til 4.4 Mill. og Faarene fra godt 16 Mill. til 10.8 Mill. Spørgsmaalet om særlige Foranstaltninger har derfor længe været Genstand for Regeringens Overvejelser. Allerede sidste Efteraar vedtog saaledes et Ministerraad at indføre to kødløse Dage, men først i Midten af April kom dog Ordren om en kødløs Dag, hvilket i Begyndelsen af Juni udvidedes til to Dage om Ugen, paa hvilke det altsaa er Slagterne forbudt at sælge og Restaurationerne at servere Kød. For de sidstnævntes Vedkommende havde der allerede længe været forskellige indskrænkende Bestemmelser i Kraft. Der har imidlertid vist sig den Ulempe ved de kødløse Dage, at Priserne Dagen før stiger meget stærkt, idet Folk køber ind, og man mener derfor, det bliver nødvendigt at indføre Kød kort. — For at værne om Brødkornsbeholdningerne er der udstedt en Række Dekreter, der skrider ind mod Konditorierne, som man tilsidst helt har lukket, og mod den finere Bagning. I Begyndelsen af Februar indførtes et Enhedsbrød, der før Salget skal være mindst 12 Timer gammelt. Midt i Maj reserveredes alt Mel, saavel af Hvede, Rug og Byg som af Majs og Boghvede til Brødfabrikationen, og Udmalingsprocenten hævedes til 85.

Vender vi os til Landbrugets Tilstand, har denne

i den forløbne Tid forværret sig ikke lidet, idet det dyrkede Areal fortsætter den nedadgaaende Bevægelse, der har været at iagttage fra Krigens Begyndelse. Nedenstaaende Tabel viser dette.

	Areal i Mill. ha			Kornets Stand		
	1917	1916	gnstl. 1909—13	1. April 1917	1. Marts 1917	1. April 1916
Hvede	4.31	5.22	6.54	54	59	69
Rug	0.81	0.93	1.20	62	64	70
Byg	0.00	0.02	0.75	56	60	71
Havre	1.01	3.19	3.97	52	57	70
Tilsammen ...	7.23	9.96	12.46	—	—	—

Det nuværende Kornareal er med andre Ord kun 73 % af Arealet 1916 og kun 58 % af det gennemsnitlige i Femaaret 1909—13. Hvedearealet er i det sidste Aar gaaet ned med $\frac{1}{5}$, Rugen med $\frac{1}{8}$, men værst stiller det sig med Havrearealet, der næsten er halveret. Nedgangen i Arealet betyder saa meget mere, som Foldudbyttet tegner usædvanlig ringe. De anførte Tal for Kornets Stand refererer sig til den franske Skala, hvorefter 100 betegner „très bon“, 80 „bon“, 60 „assez bon“ og 50 „passable“. Pr. 1. April ses Udsigterne at være betydelig ringere end pr. 1. Marts, og i Forhold til 1. April 1916 er Kornets Stand meget slet.

For at fremme Korndyrkningen har Regeringen gjort sig forskellige Bestræbelser, der dog hverken synes at være tilstrækkelig effektive eller kommet tidsnok. Saaledes vedtoges i Februar en Lov, der indførte en Dyrkningspræmie for Hvede af 3 fr. pr. 100 kg. Endvidere gaves en Præmie paa 20 fr. for hver Hektar Hvede, der dyrkedes udover sidste Aars Areal. Som

det fremgaar af omstaaende, er der næppe mange Landmænd, der har formaaet at drage Fordel af denne Lov, og i „Le Journal“s Kommentar hedder det da ogsaa, at Landmændene iforvejen gjorde deres Yderste, og „selv om man lover en Mand 20 fr. pr. 100 kg i Præmie, kan han dog ikke derved formaaes til at udføre 4 Mands Arbejde“. — Ved ikke at sætte Maksimalprisen paa Hvede højere end 33 fr., modarbejdede Regeringen faktisk sig selv, thi naar samtidig Prisen paa Majs var 50 fr. pr. 100 kg, opfodredes naturligvis Hveden paa Trods af alle Forbud. Man indsaa dette, og i April overtog Staten alle Hvedebeholdninger baade i de Handlendes og i Bøndernes Besiddelse, saaledes at hvis de sidste inden 20. April afgav Meddelelse om Beholdningens Størrelse, betaltes Hveden med 36 fr. pr. 100 kg, ellers kun med 33 fr. — Mangelen paa Brødkorn har trods alle Foranstaltninger gjort sig stærkt gældende, og ifølge „Le Temps“ har mange Korn-Møller maattet standse Produktionen, og endnu flere maattet indskrænke den betydeligt.

Ogsaa for Sukkerets Vedkommende er Vanskelighederne meget store. Af Frankrigs 208 Sukkerfabrikker før Krigen laa 138 i de af Fjenden besatte Distrikter, og de resterende 70 har maattet kæmpe med Besværligheder af forskellig Art, saaledes Mangel paa kvalificeret Arbejdskraft, Kulvanskeligheder o. s. v. Under alt dette er Produktionen reduceret ganske overordentlig, dog saaledes, at Udbyttet i indeværende Kampagne er noget større end i forrige. Den normale Produktion paa omkring 800 Mill. kg oversteg med ca. 100 Mill. kg det hjemlige Forbrug, men i 1914—15 produceredes kun 322 Mill. kg, i 1915—16 ca. 150

Mill. kg i 1916—17 ikke over 200 Mill. kg. Efter at der i lange Tider havde hersket ganske umulige Tilstande paa Sukkerhandelens Omraade, indførtes i Begyndelsen af Februar Sukkerkort, der gav Ret til Køb af $\frac{3}{4}$ kg pr. Individ hver Maaned. I Maj tillodes Anvendelse af Saccharin i Kaffe og Te samt ved Tilberedning af Vine, Likører o. l., med mindre disse Produkter er bestemt til Eksport.

Som tidligere fremhævet kan en Del af Ernæringsvanskelighederne føres tilbage til Transportkrisen, som det stadig viser sig umuligt at afhjælpe. Navnlig lider Paris og andre store Byer under en utilstrækkelig og meget uregelmæssig Tilførsel af Fødevarer. Man har begrænset den Afstand, indenfor hvilket det er tilladt at forsende de forskellige Varer, saaledes at hver Provins saavidt muligt forsyner sig selv f. Eks. med Korn, med Kul o. s. v. (altsaa noget lignende, som man er ved at komme ind paa herhjemme), og man har næsten ganske standset Fragtgodsforsendelser for kun at besørge Ilgods, hvilket iøvrigt har ført til en kolossal Stigning af saadanne Forsendelser og af Postgodset. Materiellets Tilstand forringes mere og mere. Ifølge „Le Journal“ kan man rundt i Lokomotivparkerne finde store Samlinger af Maskiner, der venter paa Reparation — mange har staaet der lige fra Krigens Udbrud. Udsat for Vind og Vejr og mere og mere fortæret af Rust frembyder de et sørgeligt Skue.

I Transportkrisens Fodspor træder ganske naturligt Kulkrise. Den tyske Invasion har som bekendt berøvet Frankrig dets vigtigste Kuldistrikter, og Forsyningen fra England støder paa saa store Transportvanskeligheder, at det aftalte Kvantum af 2 Mill. Tons

pr. Maaned ikke kan befordres. Før Krigen var Frankrigs normale Forbrug 5 Mill. Tons om Maaneden, under denne er Behovet naturligvis større. I 1916 havde man imidlertid kun gennemsnitlig 3.3 Mill. Tons til Disposition, og Forholdene har ikke bedret sig i indeværende Aar; saaledes var i Februar og Marts Importen fra England henholdsvis 1.1 og 1.4 Mill. Tons. Den 1. April traadte en Forordning i Kraft, hvorefter Landet inddeltes i 3 Zoner, en sydlig, vestlig og nordlig Zone, saaledes at de to første skal forsyne sig gennem egen Produktion, medens den nordlige Zones Forbrug skal dækkes gennem Import. Staten overtog Kontrollen med den indenlandske Produktion, og enhver Import foregaar fremtidig for dens Regning.

Frankrigs Afhængighed af udenrigske Tilførsler er vokset overordentlig under Krigen. For Sukker- og Kulforsyningens Vedkommende er dette allerede berørt. Og medens Frankrig normalt med en god Høst kunde brødføde sig selv, staar overfor et Sædvaneforbrug af Hvede paa $9\frac{1}{2}$ Mill. Tons en Høst i 1916 paa $5\frac{1}{4}$ Mill. Tons og i 1917 næppe mere end $\frac{3}{4}$ heraf. Endvidere kan nævnes, at Indførselen af Kød i 1916 var 16 Gange saa stor som Normalimporten, af Staal 14 Gange det normale o. s. v. Under saadanne Forhold er, som enhver kan se, den tyske Undervandskrig en truende Fare, dels ved at tilintetgøre de dyrebare Ladninger, dels ved at mindske den disponible Tonnage. Hvor store Tab den franske Handelsflaade har lidt, mangler jeg desværre en rationel Opgørelse over, idet de af Regeringen udsendte Beretninger har ganske samme Form som de engelske. Kun skal i denne Sammenhæng gøres opmærksom paa,

at fra Krigens Begyndelse til Efteraaret 1916 var Tilgangen til den franske Handelsflaade kun godt 300 000 Tons overfor en Afgang af samme Størrelse. Siden har Nybygningerne været meget smaa, medens Tabene er vokset overordentlig i de sidste Maaneder. Lovgivningsmagten har for at opmuntre Skibsbygningen bevilget et Tilskud paa 160 Mill. fr., men med Rette gør Kritiken gældende, at for et saadant Beløb kan med de nuværende Tonnagepriser kun skaffes smaa 100 000 Tons tilveje.

Efter engelsk Eksempel udstedtes d. 22. Marts et almindeligt Importforbud, hvorfra Licens kræves i hvert enkelt Tilfælde, saaledes at Indførselen begrænses til de mest nødvendige Varer.

Rusland.

Er Forholdene i Rusland end i Øjeblikket saa lidet afklarede, at man vanskelig kan danne sig nogen rigtig Mening om dem, maa det dog være umiddelbart indlysende, hvilke skæbnesvangre Følger Forvirring og Desorganisation har for et Land i Tider som disse, hvor netop en fast og dygtig Administration er nødvendig, for at Ernæringsvanskelighederne ikke ganske skal tage Overhaand.

Den russiske Administration udarbejder hyppigt store Planer, der dog sjældent lykkes i Praksis — ja, maaske endog ligefrem virker skadeligt. Saaledes blev der før Revolutionen truffet den Ordning, at hele Ruslands Kornforsyning skulde foregaa efter en fælles Plan. Det forbødes de lokale Myndigheder selv at foretage Indkøb, men disse lagdes i Hænderne paa et

centraliseret System af Embedsmænd. Systemet svigtede selvfølgelig, hvilket havde forfærdelige lokale Kalamiteter til Følge, navnlig i de store Byer. — Er i Frankrig Transportforholdene slette, saa er de i Rusland fortvivlede. Alle Linjer er aldeles overbebyrdede, og deres Ydeevne forringes stadig. Af og til suspenderes for en længere eller kortere Periode Persontrafikken for at Godset kan skaffes frem. Her skal citeres en karakteristisk Notis i „Djen“: — Landbrugsministeriet har faaet Meddelelse om, at det af dets Repræsèntanter i Sydsibirien rekvirerede Kødforraad til Forsyning af Hæren og Byerne er begyndt at gaa i Forraadnelse, efter at Vejret er blevet mildt, og de nødvendige Jernbanevogne stadig udebliver. Kødet repræsenterer en Værdi af 50 Mill. Rubler.

Det har været den almindelige Opfattelse, at Rusland som Følge af den standsede Eksport laa inde med meget betydelige Kornlagre, der kun ventede paa Dardannellernes Aabning for at komme det øvrige Europa til Gode. Det synes imidlertid mere og mere usikkert, om man kan regne med saadanne større Beholdninger. Det maa erindres, i hvor høj Grad Krigen har vendt op og ned paa Forholdene — Produktionen er aftaget og Konsumet øget i betydelig Grad. Fredstidens store Eksportoverskud var faktisk kun muligt paa Baggrund af et halvsultende Folk. Miljukow, Revolutionens styrkede Udenrigsminister, udtrykte det i sin Tid i Dumaen med Ordene: „Ruslands Eksport har Aar ud og Aar ind været Resultatet af Hunger og Armod. Hvis Bønderne fik det nødvendige, vilde intet blive tilovers til Eksport“.

Byernes forsultne Folkemasser dannede Revolu-

tionens Basis. Lederne drog dem med sig paa Regeringens Forsyndelser i Ernæringsspørgsmaalet og overfor Hæren. Men Revolutionens Mænd, skiftende fra Dag til Dag, har faktisk endnu slettere Chancer for at bekæmpe Ernæringsvanskelighederne end det gamle Regime, hvis Autoritet — omend ormstukken — dog havde Traditionen for sig. Den fornuftigere Del af Pressen er da ogsaa klar herover. — „Udover Opdagelsen af nogle hidtil hemmeligholdte Forraad i Byerne, har Revolutionen ikke skaffet os mere Korn. Den vil heller ikke foreløbig kunne forbedre Transportforholdene, men bringer derimod Muligheder med sig for alvorlige Forviklinger i Arbejderspørgsmaalet“. — Det er netop det, der er sket. De i Forvejen uhyre vanskelige Forhold paa Arbejdsmarkedet er gledet ud i det rene Anarki. Arbejderne ved ikke, hvor meget de vil forlange. Efter engelske Kilder maa en nogenlunde faglært Arbejder betales med en Løn, svarende til 1 000 £ aarligt, en ufaglært med 500 £. Efter at 8 Timers Arbejdsdagen er en forlængst fastslaaet Kendsgerning, lyder Kravet nu paa 6 Timer, naturligvis med en tilsvarende Forhøjelse af Lønnen! Saadanne Tilstande betyder selvsagt en overordentlig Ferringelse af Ruslands Produktivkraft.

I en Oversigt over den økonomiske Situation i Rusland fremhæver Professor Tugan-Baranowsky, hvorledes Levnedsmiddelmangelen truer Bybefolkningen og nævner bl. a., at man i Petrograd paa Grund af Rugmelmangel har maattet indstille Rugbrødsfabrikationen. Hvorledes det gaar til — skriver han videre — at Rusland, som vi er vant til at betragte som Europas Kornkammer, nu selv lider under Mangel paa

Levnedsmidler, er et andet Spørgsmaal, og Tugan-Baranowsky besvarer det derhen, at næsten Halvdelen af Kornet, den Halvdel, der skal dække Hærens og Bybefolkningens Behov, frembringes paa de store Godser. Naar Bondeurolighederne griber om sig i større Omfang her, synker Udbudet af Korn paa det aabne Marked meget stærkt, og Hæren og Byerne staar uden Brød. Den Hungersnød, der truer Rusland, er fremkaldt ved Bondeoprør, der atter har Revolutionens Gæring og Anarki til Aarsag. Det er klart, at Bønderne ikke i Løbet af kort Tid kan indrette deres Bedrift paa de røvede Godser. Netop nu (i Begyndelsen af April) er det Tiden at tilsaa Markerne; hvis dette ikke sker i de allernærmeste Dage, er det afgørende Tidspunkt tabt, og Storgodserne vil ligge hen uden Foraarsæd. „Dette vil uvægerlig medføre den rene Hungersnød for Ruslands Bybefolkning“, slutter den bekendte Nationaløkonom sin mistrøstige Artikel.

Italien.

Italiens Næringsliv var allerede i den forløbne Del af Krigen ramt paa det føleligste, og Virkningen af den uindskrænkede Undervandskrig maatte ventes at ville virke særlig stærkt netop paa den romanske Halvø. Denne Krig har været en fortsat Række af Overraskelser -- Italiens Evne til fortsat Krigsførelse er en af disse.

Efter den øvrige Ententes Mønster har Italien oprettet et Generalkommissariat for Levnedsmiddelforsyningen, der har overtaget alle Funktioner vedrørende Transport og Fordeling, Fastsættelse af Maksimalpriser

o. s. v., der hidtil var delt mellem forskellige Ministerier. Dog bibeholdtes den af Landbrugsministeriet nedsatte Provianteringskomité, men dennes Opgave er indskrænket til at foretage Indkøb af Levnedsmidler i Udlandet, hvorefter disse, naar de ankommer til Landet, overtages af Generalkommissariatet.

Angaaende Størrelsen af det besaaede Areal og Udsigterne for den kommende Høst savner jeg enhver Efterretning. — For Afgrøden 1916 var Maksimalpris kun fastsat for Hvede og Majs, henholdsvis 36 og 29 Lire pr. 100 kg. Dette gav Anledning til det højst uheldige Forhold, at Havren gik op i 50 Lire og derover, hvorfor Hveden naturligvis opfodredes. For den ny Høst har man derfor fastsat Maksimalpriser for alle Kornsorter — 45 à 50 Lire pr. 100 kg Hvede, 40 Lire for Rug og Byg, 33 Lire for Havre og Majs og 37 Lire for Ris. — Det normale Forbrug af Hvede er godt 7 Mill. Tons, og med en Høst i 1916 paa 4.8 Mill. Tons maatte derfor kræves en Indiørsel i indeværende Sæson paa omkring 2½ Mill. Tons. Naar Importen i Tiden fra 1. August til 1. Marts 1917 kun har udgjort 0.8 Mill. Tons, vil man forstaa, at Brødkornsmangelen er yderst aktuel. En Række Bestemmelser er efterhaanden udstedt angaaende Brødfabrikationen, ogsaa her er Enhedsbrød indført, der inden Salget skal være mindst 24 Timer gammelt, og Bagerbutikerne maa kun holde aabent om Formiddagen. — Ogsaa for Kødforsyningen stiller Udsigterne sig mørke. Medens man i andre Lande taler om kødløse Dage, er der i Italien kun én Dag om Ugen, paa hvilken Kød kan købes.

Af stor Interesse er Forholdet til England, der

efter Aftalerne skulde forsyne Italien med Kul, Jern og andre industrielle Fornødenheder samt stille Tonnage til Disposition for Tilførsel af Levnedsmidler. Importen fra og dermed Afhængigheden af England er steget enormt under Krigen, men efterhaanden som England selv faar store Besværligheder at kæmpe med, kommer Italien ganske naturligt til at lide derunder. Navnlig er Stemningen her blevet bitter efter Udstedelsen af det engelske Importforbud, der hindrer al Luksusimport, og Italiens Eksport domineres netop af saadanne Varer. Silkeindustrien, der siden 1915 næsten udelukkende har været henvist til det engelske Marked, ser sig saaledes stillet overfor sin ligefremme Ødelæggelse, og paa samme Maade forholder det sig med en Række andre Industrier¹⁾. I Pressen angribes Regeringen for ikke at gøre noget for at afværge sligt og for ikke at have Tanke for Repressalier. „Vi maa vide, om vi bør indrette os paa endnu ugunstigere Eventualiteter. Der er ofte blevet talt om gensidig Toldpræference mellem Ententemagterne, men Kendsgerningerne viser stadig, at hver især kun arbejder paa at sikre sin egen Uafhængighed efter Krigen. Allerede nu maa vi derfor forberede vort økonomiske Forsvar“.

¹⁾ Schweiz befinder sig iøvrigt i en ganske tilsvarende Stilling. Den samlede Eksport til England udgjorde i 1914 234 Mill. fr., hvoraf de af Indførselsforbudet berørte Varer beløb sig til ca. 200 Mill. fr. eller omtrent $\frac{5}{6}$. Det er først og fremmest Silke-, Bomuld-, Ur- og Chokoladeindustrien, det er gaet ud over, medens den Sjette-del, der vedblivende kan udføres, hovedsagelig er Levnedsmidler (især kondenseret Mælk og Ost), som man under de nuværende Forhold kun nødigt vil af med.

De Forenede Stater og Verdenshøsten.

Medens de Forenede Stater nu i egentlig Forstand tilhører Ententen, har man lige siden Krigens Udbrud i økonomisk Henseende maattet henregne dem til denne Magtgruppe, og Eksporten til de Allierede, hvoraf Levnedsmidler udgør en antagelig Part, er under Krigen steget enormt. Denne stærke Anspændelse af det økonomiske Liv har — som det altid er Tilfældet — været ledsaget af en meget betydelig Prisstigning, ikke mindst paa Fødemidler. Medens ganske vist Kød ikke er steget ret meget, var inden Aarets Udgang Prisen paa Hvedemel fordoblet, paa Kartofler tredoblet, Fedt steget med 80 %, Ost med 50 % o. s. v. — heri endda ikke medregnet den meget anselige Detailavance. Det kan da ikke undre, at den brede Befolkning ser skævt til den store Eksport af Levnedsmidler, der anses for en af Hovedgrundene til Prisstigningen. Allerede i Efteraaret krævede derfor det amerikanske Arbejderforbund Udførselsforbud mod Hvede og andre Levnedsmidler, og denne Sag er senere fremdraget Gang paa Gang, endog som positivt Lovforslag i Senatet.

Efter Amerikas Indtræden i Krigen blev det mere Udførselen til de Neutrale, der forlangtes standset, for at den ikke — direkte eller indirekte — skulde komme Fjenden til Gode. Resultatet blev, at ogsaa Amerika fik sit Levnedsmiddeldepartement med den tidligere Formand for den belgiske Hjælpekomité, Mr. Herbert Hoover, som Chef. Forsaavidt dennes Opgave bliver at regulere Forholdet mellem Hjemmekonsum og Eksporten til Europa, er der noget berettiget i at betegne ham som „Levnedsmiddelkontrollør

for hele Verden“, saa meget mere, som det er Hensigten at oprette et Centraldepartement for hele Ententens Levnedsmiddelforsyning, der naturligvis ogsaa kommer til at beskæftige sig med Spørgsmaalet om, hvor store Tilførsler man mener at kunne afse til de Neutrale. Mr. Hoovers Udtalelser gaar i Retning af, at de Forenede Stater naturligvis er i Stand til at føde sin egen Befolkning, men denne bliver nødt til at nedsætte sit Forbrug til Fordel for det hungrende Europa. Spiritusfabrikationen skal standses, og Folk maa bringes til at spise Majsbrød i større Udstrækning, for at der kan blive des mere Hvede til Eksport. Mr. Hoover er Modstander af det „jærnkledte“ Kortsystem, men sætter sin Lid til den frivillige Metode, kombineret med en stadig Kontrol med Levnedsmiddelbeholdningerne og med Detailhandlerne.

Det er et sørgeligt Faktum, at samtidig med at de Krav, der udefra stilles til Amerika, stadig er stigende, er Produktionen af Levnedsmidler aftagende. Det amerikanske Landbrug har svære Kaar for Tiden, tiltrods for de gode Priser. Høsten 1916 var daarlig, Farmernes økonomiske Modstandskraft er svækket, og Mangel paa Saasæd og Læggekartofler, paa Gødning og Arbejdskraft medfører store Vanskeligheder. Byerne drager en Mængde Arbejdere fra Landbruget, i 1916 saaledes $\frac{1}{6}$ af de beskæftigede Arbejdere, og skal Staterne virkelig gøre Alvor af militære Udfoldelser i større Stil, vil Forholdene naturligvis forværres i meget betydelig Grad.

De Forenede Staters udmærkede Hvedehøst i 1915 paa $27\frac{1}{2}$ Mill. Tons gjorde det muligt at imødekomme Europas — og navnlig Englands — stærkt øgede Be-

gær. Høsten 1916 blev imidlertid ringe, godt 17 Mill. Tons, og kun ved Hjælp af Overskudet fra sidste Sæson, der ansloges til $4\frac{1}{2}$ Mill. Tons, kunde i 1916—17 en Eksport af antageligt Omfang opretholdes

De abnorme Tilstande paa Hvedemarkedet har paa en interessant Maade afspejlet sig i Noteringerne paa Chicago Hvedebørs, der under normale Forhold svinger mellem 80—95 Cents pr. Bushel. Kun Corners og Krigsforhold kan bringe Noteringen stort op over 1 Doll., saaledes naaedes kort efter Borgerkrigens Ophør 216 Cents, ja under Krimkrigen blev Hvede solgt i New York for $2\frac{1}{2}$ Dollars. Under Verdenskrigen, hvor Ruslands Konkurrence er udelukket, og hvor man paa Grund af Tonnagemangel kun i ringe Grad kan ty til de fjernere oversøiske Lande, har Prisniveauet paa det amerikanske Marked naturligvis bevæget sig stærkt i opadgaaende Retning, saaledes at ved Nytaar 1917 stod Majhveden i 180 Cents og Juli i $146\frac{3}{4}$. Efter nogle Maaneders Svingning paa dette Niveau oplever Chicago i Begyndelsen af April 2 Dollars-Majhvede. De store visible Forraad havde hidtil holdt en Del igen, men den pessimistiske Vurdering af Vinterhveden, som Frosten havde angrebet saa stærkt, slaar efterhaanden igennem, og i Løbet af April stiger Noteringen saa at sige uafbrudt til 271 for Majhvede og $266\frac{1}{4}$ for Juli. De visible Forraad svinder mere og mere, og stærke Spring opefter sætter den 12. Maj Rekorden med $3\frac{1}{2}$ Dollars for Maj, $2\frac{3}{4}$ for Juli og 2.15 for Septemberhvede. Ved Bedømmelsen af disse eventyrlige Terminsnoteringer maa det yderligere tages i Betragtning, at Lokovarer er 20—30 Cents dyrere. Nu var Kulminationen imidlertid ogsaa naaet — Regeringen skred ind for at

dæmme op for den vanvittige Prisstigning, og i nogle Dage standsedes Handelen i Hvede endog helt. Ved Genaabningen bibeholdtes forskellige indskrænkende Bestemmelser. Dette i Forbindelse med Usikkerheden med Hensyn til Regeringens Holdning i Fremtiden, de forholdsvis ringe Afskibninger og de meget lovende Udsigter for Foraarshveden har siden bevirket en flov Stemning i Chicago. Den 15. Juni noteredes 223 Cents for Julihvede og 196 for September, men Tendensen var nedadgaaende.

Medens man som foran nævnt i 1916 laa inde med et Overskud paa omkring $4\frac{1}{2}$ Mill. Tons til næste Sæson, bliver der i Aar ikke Tale om at overføre Reserver af Betydning, og hvad værre er — den kommende Hvedehøst vil ikke overstige det sædvanlige amerikanske Forbrug med mange Millioner Bushels. Nedenstaaende Tabel viser Høstudsigterne efter Landbrugsdepartementets Beretning pr. 1. Juni, sammenlignet med de endelige Opgørelser for tidligere Aar.

	Areal i Mill. Acres		Udbytte i Mill. Bushels		
	anslaaet $\frac{1}{6}$ 1917	1916	anslaaet $\frac{1}{6}$ 1917	1916	1915
Vinterhvede	27.65	34.83	373	482	655
Foraarshvede	19.04	17.96	283	158	357
Hvede ialt	46.69	52.79	656	640	1 012
Havre	43.16	41.54	1 381	1 252	1 540
Byg	8.38	7.07	214	181	237

Som det ses, bliver Udbyttet af Vinterhveden meget ringe, 373 Mill. Bushels eller kun 77 % af sidste Aars og 57 % af 1915's Høst. Arealet er ogsaa betydelig mindre end i 1916, 27.65 Mill. Acres mod 34.83 Mill., men disse Tal giver dog ikke det rette

Indtryk af den Katastrofe, der har ramt Vintersæden i U. S. A. Det oprindeligt besaaede Areal var nemlig i Aar 40 Mill. Acres, men den strænge Frost, der ikke var ledsaget af et beskyttende Snedække, voldte kolossale Ødelæggelser. For en Del har man vel været i Stand til at ompløje Hvedemarkerne og tilsaa dem med Majs, men dette kan naturligvis kun i ringe Grad raade Bod paa den Skade, der er sket. Udbyttet af Foraarshveden bliver derimod opimod det dobbelte af sidste Aar, 283 Mill. mod 158 Mill., omend betydeligt mindre end i 1915. Den samlede Hvedehøst kan altsaa ventes at blive lidt større end i 1916, hvilket imidlertid under de nuværende Forhold er ganske utilstrækkeligt. Det sædvanlige Egetforbrug i de Forenede Stater er 600 Mill. Bushels, og Overskudet til Eksport i den kommende Sæson skulde herefter blive ganske minimalt, ca. 60 Mill. Bushels eller 1.6 Mill. Tons. Nu maa det imidlertid erindres, at det er Meningen, at den amerikanske Befolkning skal finde sig i Forbrugsindskrænkninger til Fordel for Europa, og som det ses af Tabellen er Havre- og Byghøsten rigtig god; endvidere synes Majshøsten at blive usædvanlig gunstig. Eksportoverskudet for det kommende Høstaar maa under Hensyn til disse Momenter sættes en Del højere end 60 Mill. Bushels, men nogen Eksport i større Stil kan der dog næppe blive Tale om.

Nu anslaaer imidlertid Mr. Hoover de Allieredes og Neutrales Behov for Brødkorn til ca. 17 Mill. Tons og for andre Kornsorter til ca. 9 Mill. Tons, hvilket i Betragtning af de europæiske Høstudsigter næppe er for højt anslaaet. Om Forsyninger af et saadant Omfang kan ventes, maa da afhænge af Høsten i de

andre oversøiske Lande, og Udsigterne for denne behandles derfor i det følgende.

Kanada.

Hvedearealet var i 1916 5.2 Mill. ha, og officielle Opgørelser har i Aar anslaaet det til 5.4 Mill. ha, hvilket dog ikke accepteres af Sagkyndige, der anslaaer Arealet til ca. 8 % under sidste Aars. Forskellen kan dog forklares ved, at den officielle Beregning mulig vedrører hele det oprindeligt besaaede Areal, der imidlertid ligesom i U. S. A. er blevet betydeligt reduceret. Angaaende det ventede Udbytte har der været Tal fremme omkring 260 Mill. Bushels, d. e. 6 Mill. Tons eller det samme som i 1916, medens Høsten i 1915 androg $11\frac{2}{3}$ Mill. Tons. Ligesom i de Forenede Stater vil Forraadene ved Overgangen til det nye Høstaar være ganske minimale.

Indien.

Efterretningerne om den nye Høst er her ret gode. Man regner med omtrent samme Udbytte som i 1915, 10 Mill. Tons, medens det sidste Aar kun var $8\frac{2}{3}$ Mill. Tons. Af en Normalhøst kunde Indien tidligere eksportere 10—12 % eller godt 1 Mill. Tons, men under Krigen har Afskibningerne staaet betydeligt tilbage for dette Tal, og det er et stort Spørgsmaal, om Tonnagemangelen vil tillade England i indeværende Aar fuldt at drage Nytte af de indiske Forraad.

Australien og Argentina.

I disse Lande befinder man sig midt i Sæsonen,

idet Høsten falder i Begyndelsen af Kalenderaaret. I Australien er Hvededyrkingen gaaet betydeligt frem i de sidste Aar. Overfor en Gennemsnitshøst i 1909—13 paa $2\frac{2}{3}$ Mill. Tons stod en Høst i 19^{15/16} og 19^{16/17} paa over 4 Mill. Tons. Da Egetforbruget ikke er stort mere end 1 Mill. Tons, vil man se, at Eksportoverskudet er meget betydeligt. Mangel paa Skibsrum har dog hidtil gjort det umuligt at øge Eksporten nævneværdigt udover den sædvanlige Million Tons, saaledes at Overskudet hober sig op fra den ene Høst til den anden, og man har store Vanskeligheder med Opbevaringen af disse Forraad, der vistnok allerede er en Del beskadigede, fordi man ikke er i Besiddelse af de fornødne Siloanlæg. I den senere Tid er man forøvrigt kommet ind paa at importere australsk Hvede til San Francisco pr. Sejlskibe, hvorved amerikansk Hvede frigøres. Det er dog et Spørgsmaal, om Resultater af Betydning kan opnaas ad denne Vej.

Argentina er det Land, der næst Kanada og Forenede Stater betyder mest for Europas Hvedeforsyning. Imidlertid ramtes Høsten 19^{16/17} af en Katastrofe ved Tørke og Græshoppesværme i Forening, hvilket fremgaar af nedenstaaende Tal for Høstudbyttet i dette og foregaaende Aar.

Mill. Tons	19 ^{16/17}	19 ^{15/16}	1909—13 gnstl.
Hvede	1.01	4.70	4.00
Havre	0.46	1.00	0.70
Majs	1.50	4.00	4.87

Den aarlige Hvedeeksport ligger sædvanlig mellem 2 og 3 Mill. Tons, og Hjemmeforbruget er godt 2 Mill. Tons. For at sikre dette maatte Regeringen i

Føraaret dekrettere Udførselsforbud for Hvede og Hvedemel, hvilket vakte stærk Misfornøjelse i England, hvor Kornpressen stadig opstiller Kalkuler, der skal vise, at Argentina trods alt har Hvede tilovers for Eksport. — Heller ikke af Majs kan man i Aar vente nogen nævneværdig Eksport, idet Landets eget Behov kun netop dækkes af Høsten.

Som det ses, er Udsigterne for Europas Forsyning med Brødkorn og Foderstoffer fra de oversøiske Lande i den kommende Sæson meget mørke. De overskydende Forraad fra tidligere Aars gode Høst er forbrugte, og den, der nu modnes, vil langt fra kunne strække til overfor Europas stærkt øgede Begær. Hertil kommer endda det ovenfor berørte Moment, den stadig stigende Tonnagemangel, der efterhaanden — selv om endnu nogle faa Millioner Tons skulde kunne hentes fra de oversøiske Lande — sætter Europa i Tantalus Sted.

Verdenstonnagen.

Dette Afsnit er et Forsøg paa at opgøre Verdenstonnagens Status, idet det ved en Undersøgelse af U-Krigens Virkninger ikke er tilstrækkeligt alene at tage Englands eller maaske Ententens Tonnage i Betragtning, saalænge der er en Mulighed for at chartre fremmede Skibe. Ifølge Lloyds Register fordelte Verdenstonnagen sig i 1913 paa følgende Maade (idet der ses bort fra Sejlskibene med en samlet Tonnage af oimod 4 Mill.). Der regnes overalt med Bruttotons.

(Se omstaaende Opstilling).

Overfor disse Tal maa naturligvis erindres, dels hvor stor en Del af Tonnagen der overhovedet ikke

	1 000 Bruttotons
England med Kolonier	19 800
Frankrig og Italien.....	3 100
Førene Stater	4 300
Skandinavien, Holland og Belgien.....	5 100
Spanien, Portugal og Grækenland	1 600
Japan, Sydamerika o. l.....	2 600
Centralmagterne og Rusland	6 600
Tilsammen...	43 100

kommer i Betragtning udover rent lokale og specielle Formaal, dels i hvor høj Grad direkte militære Opgaver lægger Beslag paa de krigsførende Landes Handelsflaader. — Afgangen fra Verdenstonnagen falder i de almindelige Forlis og Krigstabene. For de første kan fra Begyndelsen af 1914 til Juni 1917 regnes med 2½ Mill. Tons, og Krigstabene indtil Februar 1917 er 5 Mill. Tons¹⁾, for de følgende fire Maaneder ifølge tyske Opgørelser 3½ Mill. Tons, saaledes at den samlede Afgang siden Begyndelsen af 1914 bliver 11 Mill. Tons. Stabelafløbene i Aarene 1914—16 udgør omkring 5½ Mill. Tons, men disse var langt fra alle sejlklare, saaledes at man indtil Juni 1917 højst kan regne med 5 Mill. Tons sejlklare Nybygninger. I Forhold til ovenstaaende Tal for 1913 faar man saaledes (forsigtigt beregnet) pr. 1. Juni 1917 et Deficit i Verdenstonnagen paa 6 Mill. Tons. Naturligvis tør dette Underskud ikke ses i Relation til Summatallet 43 Mill. Tons, men maa meget mere sættes i Forhold til Ententens (navnlig Englands) Tonnage

¹⁾ Sml. hermed at „Economist“ regner Tabene fra Krigens Udbrud til Udgangen af 1916 til 6½ Mill. Tons.

samt den Del af de neutrale Landes Tonnage, der staar til denne Magtgruppes Disposition.

I hvor høj Grad man maa regne med de militære Krav, der stilles til Handelstonnagen, fremgaar af en Opgørelse i „Economist“, der ved Aarsskiftet kun ansætter den ikke beslaglagte Del af Verdenstonnagen til 24 Mill., hvoraf England selv skulde raade over de 10 Mill. Tons. Under saadanne Forhold maa naturligvis Undervandskrigen, saalænge den kan opvise Sænkingsresultater paa 8—900 000 Tons pr. Maaned, rumme en betydelig Fare — ikke alene ved at tilintetgøre de paagældende Ladninger, men ogsaa ved i anden Omgang at besværliggøre nye Ladningers Hjemførelse. Erkendelsen af denne Fare har ført til den megen Tale om et mystisk „Middel til Bekæmpelse af Undervandsbaadene“, men for en saadan Universal-Forsvarsmetode, der ganske ensidigt skulde gøre det af med den skjulte Fjende, synes Muligheden paa Forhaand udelukket. Derimod er det klart, at Undervandskrigen som alle andre Former for Krigsførelse er underkastet den kendte Vekselvirkning mellem Angrebs- og Forsvarsvaabnets Overlegenhed. — Efterhaanden ses det da ogsaa tydeligt, at det eneste Forsvarsmiddel, England venter sig noget rigtigt af, er — som Lloyd George udtrykker det — Skibe, Skibe, Skibe! Ny Tonnage for den gamle, der sænkes! er blevet Løsenet, men foreløbig er man dog ikke naaet stort længere end paa Papiret.

For at bedømme de Milliontal, der her summer sig op, skal anføres en Tabel over de Stabelafløb, der har fundet Sted i de sidste Aar, og det erindres, at der kan hengaa lang Tid mellem Afløbet og Afleve-

ringen i færdig Stand¹⁾, saaledes at den sejlklare nye Tonnage er en Del mindre end de anførte Tal.

	Stabelafløb (Bruttotons)			
	Stor- britannien	Forenede Stater	Øvrige Verden	Til- sammen
1913	1 977 000	265 000	ca. 758 000	ca. 3 000 000
1914	1 722 000	263 000	ca. 815 000	ca. 2 800 000
1915	649 000	230 000	ca. 321 000	ca. 1 200 000
1916	582 000	531 000	ca. 387 000	ca. 1 500 000

Naar man ser den rivende Tilbagegang i den engelske Skibsbygning under Krigen, hidført ved Mangel paa Materiel og Arbejdskraft, maa man betvivle, at den nærmere Fremtid vil kunne præstere de Millioner af Tons, der loves. Paa samme Maade gaar det med de Forenede Stater, der overhovedet først i 1916 kommer i Betragtning paa Skibsbygningens Omraade med $\frac{1}{2}$ Mill. Tons (hvoraf endda kun en ringe Del er oceangaaende Skibe). Den besindigere Del af den engelske Fagpresse har da ogsaa stemt Forventningerne betydeligt ned, „Economist“ anslaar saaledes kun de engelske og amerikanske Nybygninger i indeværende Aar til to Gange 1 Mill. Tons, hvilket jo imidlertid ogsaa i Forhold til 1916 er et meget smukt Resultat. Endvidere regner Bladet med de af Amerika beslaglagte tyske Skibe med en Tonnage af 700 000 Tons, men det har aabenbart stadig lange Udsigter med deres Istandsættelse²⁾. — Hvad de andre krigsførende Lande angaar, kan man overhovedet ikke regne med

¹⁾ England har vistnok endnu — eller havde i alt Fald for kort Tid siden — Stabelafløb fra før Krigen, der endnu ikke er gjort sejlklare.

²⁾ Som bekendt var de paagældende Skibe inden Beslaglæggelsen gjort fuldkommen usødygtige.

Frankrig og Italien som skibsbyggende, og Japan, som man maaske vilde være tilbøjelig til at vente store Ydelser fra, er først i 1916 naaet op over 100 000 Tons. Indtil Nytaar 1918 kan de Allierede derfor næppe vente større Tilgang end $2\frac{1}{2}$ Mill. Tons, hvoraf England antagelig vil disponere over $1\frac{1}{2}$ Mill. — Tør man nu gaa ud fra „Economists“ Angivelse af, at den Del af den engelske Handelsflaade, der ved Nytaar kunde afses til rent merkantile Formaal, kun udgjorde 10 Mill. Tons, faar man følgende: Tab indtil 1. Juni, $2\frac{1}{2}$ Mill. Tons; dette fortsat efter samme Dimensioner til Aarets Udgang, yderligere 3 Mill. Tons; hertil andre Tab end Krigstab, hele Aaret lavt $\frac{1}{2}$ Mill. Tons. Det samlede Tab i 1917 bliver da 6 Mill. Tons, saaledes at den til merkantile Formaal disponible engelske Tonnage ved Aarets Udgang kun skulde udgøre $5\frac{1}{2}$ Mill. Tons, samtidig med at ogsaa de øvrige Ententemagters og den neutrale Tonnage er svundet stærkt ind. Det maa forøvrigt i denne Sammenhæng erindres, at Undervandskrigen ikke alene har til Hensigt positivt at ødelægge, men ogsaa ved at skræmme de Neutrale gøre det mere og mere umuligt for Ententen (ialtfald paa sædvanlig Maade) at chartre fremmed Tonnage.

Selv om Storbritanniens til Handelsformaal disponible Tonnage ved Aarets Udgang skulde være en Del større end de saaledes beregnede $5\frac{1}{2}$ Mill. Tons, viser dog de anførte Tal, at den nuværende Tingenes Tilstand utvivlsomt indeholder større Fare for Ententens fremtidige Forsyninger, end man i Almindelighed er tilbøjelig til at tro.

Juni 1917.